

28 de maig de 2009

ESPANYA

REGNE D'ESPANYA

Cap d'Estat: rei **Juan Carlos I de Borbó**

Cap del Govern: **José Luis Rodríguez Zapatero**

Penal de mort: **abolicionista per a tots els delictes**

Població: **44,6 milions**

Esperança de vida: **80,5 anys**

Mortalitat infantil (<5 anys) (hm): **65 per cada 1.000**

Seguien sent freqüents els informes de tortura i altres maltractaments a mans dels funcionaris encarregats de fer complir la llei. Va continuar utilitzant-se la detenció en règim d'incomunicació. El grup armat basc *Euskadi Ta Askatasuna* (ETA) va prosseguir amb la seva campanya de violència i va reivindicar l'autoria de quatre homicidis. Els esforços de les autoritats per a controlar la migració, en col·laboració amb la Unió Europea (UE) i alguns països africans, van posar en perill els drets de les persones migrants i sol·licitants d'asil. Es va obrir i posteriorment es va tancar una investigació judicial sobre les desaparicions forçoses ocorregudes durant la Guerra Civil de 1936-1939 i la dictadura de Franco. El 12 de desembre, el govern va adoptar el seu pla d'acció nacional en matèria de drets humans.

Tortura i altres maltractaments

Es van rebre nombrosos informes de tortura i altres maltractaments atribuïts a funcionaris encarregats de fer complir la llei. A l'abril, el Tribunal Constitucional va reiterar la necessitat de dur a terme investigacions efectives i exhaustives sobre totes aquestes denúncies. El relator especial de l'ONU sobre la promoció i protecció dels drets humans i les llibertats fonamentals en la lluita contra el terrorisme va expressar la seva preocupació davant la persistència de les denúncies de tortura i altres maltractaments, unes denúncies que no donaven lloc sistemàticament a investigacions independents, promptes i exhaustives. Algunes autoritats polítiques i judicials seguien afirmant que les denúncies de maltractaments a detinguts acusats de delictes de terrorisme formaven part d'una estratègia per a desacreditar a l'Estat.

Va continuar la investigació judicial sobre la mort d'Osamuyia Akpitaye, ciutadà nigerià mort en 2007 durant el seu intent d'expulsió d'Espanya. La jutgessa d'instrucció havia acusat als agents de policia implicats de «falta lleu». No obstant això, després del recurs presentat per la fiscalia i la família de la víctima, es va ordenar al tribunal que formulés un càrrec més greu contra els agents. Al concloure l'any, el cas seguia sent investigat.

La investigació sobre les denúncies de maltractaments a detinguts a la comissaria de la policia autonòmica catalana de les Corts, a Barcelona, va continuar avançant lentament. En un incident ocorregut al març de 2007, diversos agents van proposar cops i puntades i van insultar a un detingut. Els maltractaments van ser gravats per càmeres de vigilància ocultes. Es va obrir una investigació penal i cinc agents van ser suspesos d'ocupació i sou, però el 16 de gener es varen reincorporar a les seves funcions tot esperant el resultat de les investigacions. Al juny, la fiscalia va acusar formalment als agents de falsedat en document policial i d'una falta de lesions. El fiscal va demanar una pena de quatre anys i mig de presó pel delictes de falsedat i una altra de 15 mesos de presó i una multa per un delictes contra la integritat moral així com una falta de lesions. Al concloure l'any encara no s'havia fixat data per al judici.

Gairebé tres anys després que Mohammed Fahsi fos presumptament torturat durant la seva reclusió en règim d'incomunicació al gener de 2006, no s'havia obert cap investigació penal sobre les denúncies. Es va sol·licitar l'obertura d'investigacions al

Pels drets humans a tot el món. Premi Nobel de la Pau (1977)

DOCUMENTACIÓ

AMNISTIA
INTERNACIONAL

AMNISTIA INTERNACIONAL
CATALUNYA
C/ Alfons XII, n. 19-21,
Pral - 1ra
08006 BARCELONA

T: +34 93 209 35 36
F: +34 93 200 77 57
info@amnistiacatalunya.org
www.amnistiacatalunya.org

Consell General del Poder Judicial i a la Fiscalia de Madrid, però ambdós organismes van respondre que no hi havia raons per fer-ho.

El 5 de gener, dos presumptes membres d'ETA van ser detinguts i reclosos en règim d'incomunicació per agents de la Guàrdia Civil a Mondragón (Guipúscoa). Segons informes, ambdós van ser sotmesos a maltractaments durant l'arrest, i un va ser ingressat posteriorment a un hospital de Sant Sebastià amb dues costelles trencades i perforació pulmonar. El jutjat d'Instrucció nº 1 de San Sebastià va obrir immediatament una investigació sobre les denúncies de maltractaments que al concloure l'any no havia finalitzat.

Devolució (refoulement)

El 22 de juliol, Basel Ghalyoun va ser retornat a Síria a pesar de córrer risc de ser torturat i detingut arbitràriament en aquest país. El 17 de juliol, el Tribunal Suprem l'havia absolt de la seva implicació en els atemptats amb bombes perpetrats contra trens de proximitats a Madrid el 11 de març de 2004, pel que Basel Ghalyoun va ser excarcarat. Després del seu alliberament va ser immediatament posat sota custòdia policial en virtut d'una ordre d'expulsió, atès que el seu permís de residència havia expirat mentre es trobava en presó. Ni ell ni el seu advocat havien estat informats de l'ordre d'expulsió i el seu advocat no va poder recórrer-la abans que Basel Ghalyoun fos expulsat. A la seva arribada a Síria, Basel Ghalyoun va ser detingut i reclòs en règim d'incomunicació en un lloc no revelat.

El 31 de desembre, Murad Gasayev, ciutadà rus d'origen txetxè, va ser extraditat a Rússia tot i l'existència d'indícis que corria el risc de patir tortura i altres maltractaments, així com de ser sotmès a judici sense les degudes garanties. L'Audiència Nacional va autoritzar l'extradició acceptant les «garanties diplomàtiques» ofertes per la fiscalia russa, Murad Gasayev podria ser visitat en presó pel Comitè Europeu per a la Prevenció de la Tortura. El Comitè va informar a les autoritats espanyoles que no acceptaria aquesta responsabilitat a causa dels greus motius de preocupació existents sobre la fiabilitat d'aquestes «garanties diplomàtiques». Malgrat això, les autoritats espanyoles van extraditar Murat Gasayev amb la condició que membres de l'Ambaixada d'Espanya a Moscou poguessin visitar-lo.

Abusos comesos per grups armats

ETA va declarar-se responsable de l'homicidi de quatre persones al 2008 i de nombrosos atemptats amb bombes. El 2 d'abril, el diari *Gara* va publicar amenaces d'ETA contra membres del Partit Socialista Obrer Espanyol (PSOE) –en el govern–, del Partit Nacionalista Basc (EAJ-PNB) i de la xarxa pública de radiotelevisió basca (Euskal Irrati Telebista, EITB). Dos militars van morir a ambdós atemptats amb bomba, contra una caserna de la Guàrdia Civil al maig i contra una acadèmia de l'exèrcit al setembre, l'autoria dels quals va ser reivindicada per ETA.

El 7 de març, dos dies abans de les eleccions generals, Isaías Carrasco, ex regidor del PSOE, va morir a trets al País Basc en un atemptat reivindicat per ETA. Isaías Carrasco va rebre diversos trets enfront de la seva casa a Mondragón i la seva mort es va certificar a l'hospital.

El 3 de desembre, Ignacio Uría Mendizábal, copropietari d'una de les empreses de construcció que treballaven la ruta del tren d'alta velocitat que connectarà el País Basc amb Madrid, va morir a trets. ETA va reivindicar l'autoria del crim. A l'agost, ETA es va responsabilitzar de tres atemptats amb bombes contra empreses que participaven en els treballs de construcció de la línia ferroviària, les quals van ser amenaçades.

Seguretat i mesures antiterroristes

Tant el relator especial de l'ONU per a la protecció dels drets humans en la lluita contra el terrorisme com el Comitè de Drets Humans de l'ONU van expressar la seva preocupació per la definició de terrorisme que en alguns articles del Codi Penal espanyol podia incloure actes que no haurien de ser englobats en aquesta categoria. També van reiterar les crides a Espanya, que es venien duent a terme des de feia temps, perquè abolís la legislació que permetia la detenció en règim d'incomunicació

Pels drets humans a tot el món. Premi Nobel de la Pau (1977)

de persones acusades de delictes relacionats amb el terrorisme. Seguint l'exemple de les policies autonòmiques catalana i basca, les autoritats estatals van anunciar que s'instal·larien càmeres de vídeo en els calabossos de l'Audiència Nacional on es recloïa als detinguts en règim d'incomunicació com a mesura precautòria contra la tortura i altres maltractaments. No obstant això, el seu ús no era obligatori i havia de ser sol·licitat pel jutge instructor en cada cas.

Va continuar la investigació judicial en l'Audiència Nacional sobre presumptes vols noliejats per la CIA per a lliuraments extraordinaris i sobre avions militars nord-americans que van fer escala en aeroports militars espanyols o van travessar l'espai aeri espanyol. El govern va aportar informació a la investigació en relació amb diversos vols amb origen o destinació en la base nord-americana de Guantánamo entre 2002 i 2007. Al desembre es van filtrar a la premsa documents oficials d'alt secret, datats al gener de 2002, que confirmaven que les autoritats espanyoles del moment havien autoritzat amb ple coneixement l'ús de bases militars espanyoles per al trasllat de detinguts a Guantánamo, a petició de les autoritats nord-americanes.

El 5 de març, l'Audiència Nacional va anul·lar les ordres europees de detenció cursades al desembre de 2007 contra Omar Deghayes i Jamil el Banna i va donar per conclòs el sumari contra ells. Els dos homes havien tornat a Regne Unit al desembre de 2007 després de passar diversos anys sota custòdia nord-americà a Guantánamo. Les autoritats espanyoles els buscaven per càrrecs relacionats amb el terrorisme. L'Audiència Nacional va ordenar arxivar els procediments contra Omar Deghayes i Jamil el Banna, declarant que, si bé els fets perseguits a Espanya eren anteriors a la detenció dels homes a Guantánamo, qualsevol evidència apareguda posteriorment que pogués tenir relació amb la reclusió d'ambdós a Guantánamo seria inadmissible com prova i contaminaria el procediment. L'Audiència també va concloure que, en vista dels problemes de salut que patien els acusats, seria inhumà continuar amb el procés. L'Audiència va assenyalar que ambdós homes havien estat sotmesos a tortura i altres maltractaments durant la seva detenció per un període de temps perllongat al marge de l'Estat de dret en el centre de detenció de Guantánamo.

Persones migrants, refugiades i sol·licitants d'asil

Nombroses persones migrants i sol·licitants d'asil seguien arriscant les seves vides al intentar arribar a Espanya a través de perilloses rutes marítimes i terrestres, i patint en el camí els abusos de les xarxes criminals i de les forces de seguretat. Els acords de readmissió signats entre Espanya i nombrosos països del nord i oest d'Àfrica no incloïen garanties adequades en matèria de drets humans. Es creia que la intensa pressió exercida per Espanya i altres països de la UE per a impedir la migració irregular era la causa de les detencions i expulsions massives de possibles migrants irregulars en Mauritania.

Violència contra dones i nenes

Tres anys després de la promulgació d'una llei contra la violència de gènere, les dones que havien estat víctimes de tals abusos continuaven trobant obstacles per a obtenir assistència mèdica i accedir a la justícia en algunes parts d'Espanya. Les dones migrants en situació irregular s'enfrontaven a dificultats especials. Al 2008, segons dades del govern, 70 dones van morir a mans de la seva parella o ex parella, 34 d'elles eren de nacionalitat estrangera.

Sylvina Bassanni i la seva parella, Andrés Marzal, van morir a mans de l'anterior espòs de Sylvina el 10 d'abril. Al setembre 2006, Sylvina Bassanni havia declarat davant un tribunal que temia per la seva vida, ja que el seu ex espòs l'havia amenaçat amb matar-la en reiterades ocasions. També havia trencat diverses vegades l'ordre d'allunyament sense que s'hagués pres cap mesura contra ell. Sylvina Bassanni va demanar al tribunal en altres 28 ocasions protecció i que s'adoptessin mesures per a investigar els fets, però totes les seves peticions van ser rebutjades o van quedar sense resposta. Sis dies després de la seva mort, el seu advocat va rebre una notificació en la qual el tribunal responia a les seves peticions, algunes d'elles cursades feia més d'un any i en la qual se li comunicava que la fiscalia havia retirat la causa contra el seu ex espòs.

Racisme

Es van continuar denunciant atacs racistes comesos per persones a títol individual i casos de tortura i altres maltractaments amb un component racista a mans de funcionaris encarregats de fer complir la llei. Segons l'Agència de Drets Fonamentals de la Unió Europea, Espanya era un dels cinc Estats membres que no publicaven dades oficials sobre les denúncies i procediments penals relacionats amb delictes racistes.

Desaparicions forçades

Al concloure l'any encara no s'havien desenvolupat els protocols de procediment i el procés de localització de fosses que exigia la Llei de Memòria Històrica, promulgada al desembre de 2007. A l'octubre, un jutge instructor de l'Audiència Nacional va obrir una investigació amb una xifra estimada de 114.266 desaparicions forçades ocorregudes durant la Guerra Civil i els primers anys de la dictadura de Franco. La fiscalia va recórrer l'obertura del procés, sol·licitant l'aplicació de la Llei d'Amnistia de 1977 prevista per a tots els delictes amb components polítics comesos fins a aquest any. També va al·legar que els presumptes delictes havien prescrit.

El 2 de desembre, l'Audiència Nacional es va declarar no competent per a investigar crims d'aquest tipus i va donar per tancada la investigació. No obstant això, el jutge instructor va fallar que els jutjats d'instrucció territorials eren competents per a investigar aquests crims si s'havien comès en la seva jurisdicció i el 26 de desembre va remetre informació a diversos jutjats territorials perquè continuessin investigant presumptes casos de desaparicions forçades, així com la sostracció il·legal de 30.960 nens i nenes a les seves famílies.

Informes i visites d'Amnistia Internacional

- Una delegació d'alt nivell d'Amnistia Internacional va visitar Espanya al juny.
- Una delegació d'Amnistia Internacional va visitar Espanya a l'octubre.
- *Espanya: Amnistia Internacional demana una investigació independent, exhaustiva i imparcial per a establir si va haver-hi violacions de drets humans durant la detenció d'Igor Portu* (EUR 410012008)
- *Espanya: No als indults per a torturadores. El Tribunal Suprem confirma l'indult de quatre policies declarats culpables de detenció il·legal i maltractaments* (EUR 410032008)
- *Espanya: Informació per al Comitè de Drets Humans* (EUR 410122008)
- *Espanya: Amnistia Internacional condemna la devolució de Basel Ghalyoun a Síria* (EUR 410152008)
- *Espanya: El govern autònom català ha de prendre mesures contra els agents de policia condemnats per tortura* (EUR 410212008)
- *Espanya: Amnistia Internacional condemna l'homicidi d'Ignacio Uría Mendizábal* (EUR 410222008)

FI

Departament de comunicació d'Amnistia Internacional Catalunya

Cèlia Ramon Wyser.
Tel. 93.209.35.36 (ext.2) o 690.81.44.11
cramon@amnistiacatalunya.org

Documents i comunicats de premsa

www.amnistiacatalunya.org
www.es.amnesty.org

**AMNISTIA
INTERNACIONAL**

AMNISTIA INTERNACIONAL
CATALUNYA
C/ Alfons XII, n. 19-21,
Pral – 1ra
08006 BARCELONA

T: +34 93 209 35 36
F: +34 93 200 77 57
info@amnistiacatalunya.org
www.amnistiacatalunya.org